

Kunnen honden denken?

“Natuurlijk kan een hond denken”, hoor ik u zeggen. Hij gaat toch zitten als ik ‘zit’ tegen hem zeg. Hij weet wanneer ik thuis kom, komt me troosten als ik verdriet heb en is blij als ik de riem pak want dan weet hij dat we gaan wandelen.

Wanneer je gedragswetenschappers vraagt of honden de wereld net zo bekijken als wij mensen, of honden een bewustzijn hebben en of honden, net zoals wij, emoties ervaren, dan kun je een stevige discussie verwachten. Op dit vlak bestaan nog steeds verschillende denkbeelden. Men is er nog niet uit.

Sonar

In tegenstelling tot eeuwen geleden gaan de meeste mensen er tegenwoordig van uit dat honden een zekere mate van bewustzijn hebben en dat ze emoties kunnen ervaren. Op wat voor manier? Daar ligt de beperking van ons mensen. We kunnen ons slecht een beeld vormen van de wereld die door dieren op een andere wijze wordt waargenomen. Een voorbeeld: natuurkundige onderzoeken hebben ons geleerd hoe de sonar van een vleermuis werkt. Technisch gezien kunnen we alles verklaren. Hoe de vleermuis zelf zijn omgeving ervaart, daar kunnen we slechts naar gissen.

Rex

Nu maken we ons niet zo druk over wat een vleermuis of een konijn denkt. Als het over een hond gaat is 't een ander verhaal. We dichten de hond de meest fantastische eigenschappen toe. Wie van ons heeft niet genoten van de films van Lassie of Rintintin? En zijn we niet trots op alles wat 'commissaris Rex' ons op t.v. laat zien? Honden die de mens bijstaan en hem helpen pro-

blemen op te lossen. Eigenlijk weten we heel goed dat voor deze opnames alles 'in scène' is gezet. Maar als het om onze eigen hond gaat vinden we dat hij 'super' intelligent is.

Klok kijken

Vaak gaan we nog verder. Wanneer je hond bij de deur gaat staan dan zeg je dat ie kan klok kijken omdat hij precies weet wanneer het vijf uur is en de baas thuiskomt. Je hond kent zelfs de dagen van de week. Hij weet wanneer het zaterdag is en je met hem gaat trainen. Als hij binnen geplast heeft of wanneer hij iets kapot heeft gemaakt dan weet de hond dat hij iets fout gedaan heeft; hij kijkt namelijk heel schuldig als je binnenkomt. Als je een andere hond aanhaalt en je eigen hond komt er tussen staan, dan zeg je dat ie jaloers is. Maar klopt dit allemaal nu wel?

Hondencultuur

Laten we eens even kijken naar een voorbeeld uit het boek van Jean Donaldson, *The Culture Clash* (door Nicky Gootjes in het Nederlands vertaald, 'Hondencultuur'):

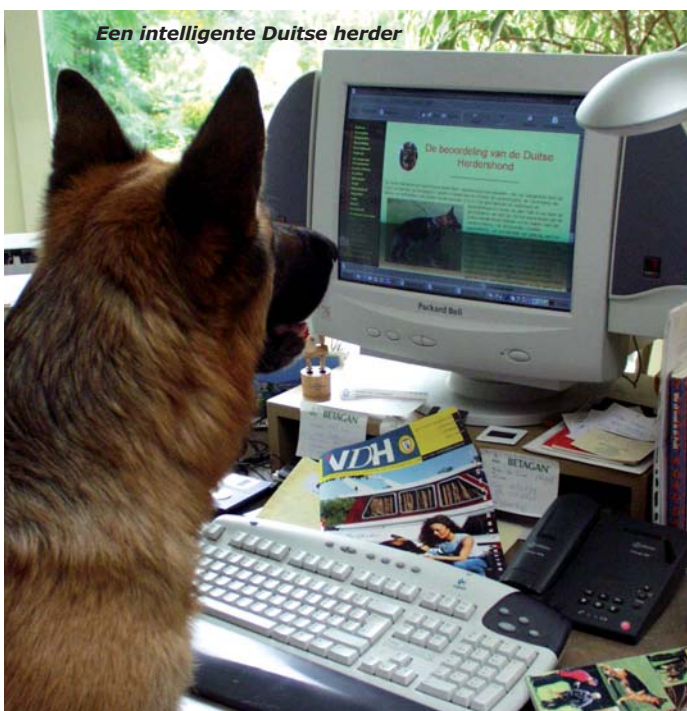
"Een hond werd bestraft voor iedere keer dat hij erop betrappt werd dat hij aan de meubels knaagde. Nu knaagt de hond niet meer op de meubels als de eigenaar thuis is, maar als hij alleen thuis wordt gelaten blijft hij aan de meubels knagen. Als de eigenaar thuiskomt en de schade ontdekt, kruipt de hond weg, oren tegen zijn hoofd en kop naar beneden."

Schuldig

De meeste mensen zullen denken dat de hond van de bestraffing leert dat knagen op meubels slecht is. Verder denkt men dat de hond er een hekel aan heeft om alleen gelaten te worden en dat hij daarom – om de eigenaar betaald te zetten – aan de meubels knaagt als de eigenaar weggaat. Met andere woorden, hij doet opzettelijk iets, waarvan hij weet dat dat slecht is. Als de eigenaar thuiskomt voelt de hond zich schuldig over wat hij gedaan heeft.

Gevaarlijk

Wanneer we de situatie vanuit het standpunt van de hond bekijken dan zien we dat de hond leert dat knagen op meubels gevaarlijk is als de baas aanwezig is, maar veilig is als de baas weg is. De hond is enigszins onzeker als hij alleen gelaten wordt en hij voelt zich prettiger als hij kauwt. Bovendien gaat de tijd sneller voorbij. Later, als de eigenaar thuiskomt, neemt de hond een verzoenende houding aan in een poging om de straf, die hij gewoonlijk krijgt bij thuiskomst van de baas, te ontlopen of te verminderen. De thuiskomst

en/of de houding van de eigenaar zijn een voorspeller geworden: de hond weet dat hij ieder moment gestraft kan worden. Hij weet echter niet waarom. Tot zover het voorbeeld uit het boek van Jean Donaldson.

Sprookje

De wijze waarop veel mensen over hun hond denken wordt een antropomorfe benadering genoemd, het toeschrijven van menselijke motivatie en bewustzijn aan de hond. We moeten van het 'Walt Disney' sprookje af dat een hond in staat is om te redeneren, conclusies te trekken en problemen op te lossen zoals wij mensen dat doen. Een hond kan ons niet voor de gek houden of iets 'lekker niet doen' om ons te pesten. Een hond kent geen goed of kwaad. Hoewel hij vele vaardigheden heeft, is zijn intelligentie in vergelijking tot de mens beperkt. Het sprookje heeft ook een vervelende, negatieve kant: als mensen zeggen "hij weet dat ie 't fout gedaan heeft", dan heeft men ook een reden om de hond te straffen voor z'n foute gedrag. Je kunt je voorstellen dat nog heel veel honden dagelijks gestraft worden voor dingen die ze niet begrijpen. Resultaat is dat de hond leert dat z'n baas onberekenbaar is. Het vertrouwen van de hond in z'n baas wordt ondermijnd.

Stumpers

De vaardigheden die een hond wél bezit zijn legio. Denk eens aan z'n geweldige reukvermogen of het omgaan met lichaamstaal. Wat dat betreft zijn wij mensen maar stumpers. Het is niet voor niets dat wij honden gebruiken om mensen, drugs of explosieven op te sporen. In het decembernummer van vorig jaar lieten we al honden zien die in staat waren om kanker bij mensen op te sporen. Een hondenneus ruikt duizend tot tienduizend keer beter dan die van de mens!

Verder maken we dankbaar gebruik van het feit dat een hond minieme verschillen in lichaamstaal kunnen constateren. Iedereen heeft wel eens ervaren dat z'n hond met de kop onder je arm komt als je verdrietig in elkaar op de bank zit. Je veranderde lichaamshouding is reden voor de hond om bij je te komen.

Maar je kunt honden er ook op trainen kleine verschillen bij mensen op te merken, b.v. bepaalde signalen voordat iemand een epileptische aanval krijgt.

Onze tekortkoming is dat wij mensen zijn die alleen maar kunnen redeneren op de manier van mensen. Laten we onze hond een plezier doen en af en toe proberen te denken als een hond.

Marian Servaas

Nieuw in de VDH shop

Kussen

€ 8,95

Klok met pupafbeelding

€ 11,95

Duitse Herder

Encyclopedie: € 39,95

Deze artikelen zijn te bestellen via de site van de VDH (www.vdh.nl) of rechtstreeks bij mevr. Van Eck (eck@vdh.nl)